

INZAKE WETSVOORSTEL (voor consultatie) Openbaarheid belastingrechtspraak

De Commissie meent dat het conceptwetsvoorstel geen steekhoudende redenen bevat de regels omtrent openbaarheid van belastingrechtspraak te wijzigen.

1. Openbaarheid van belastingrechtspraak

- 1.1. Belastingrechtspraak is van oudsher in beginsel niet openbaar om, kort gezegd, privacyredenen. Dat was sinds 1 januari 1994 vastgelegd in art. 11a Wet administratieve rechtspraak belastingzaken. Die regeling is per 1 september 1999 door de wetgever bewust gehandhaafd in art 27c AWR.
- 1.2. De argumenten die het conceptwetsvoorstel nu aanvoert voor wijziging van de regeling bestonden ook al in 1994 en bij de invoering van art. 27c AWR in 1999. Ook toen was het al zo dat belastingrechtspraak in verschillende andere landen in beginsel wel openbaar was en dat rechtspraak transparant diende te zijn. Ook toen was het al zo dat niet elke belastingzaak even privacygevoelig was. Het wetsvoorstel geeft niet waarom diezelfde redenen nu wel tot een wijziging van de regeling nopen. Wat dan overblijft is de (verder niet onderbouwde) 'roep om transparantie' en de 'andere waardering van privacy in het algemeen' (p. 4). Wat het wetsvoorstel daarmee precies bedoelt en waarom die omstandigheden (als zij al juist zijn) zo zwaarwegend zijn dat zij thans een wijziging van de regeling rechtvaardigen, licht het wetsvoorstel niet toe.
- 1.3. Dat partijen volgens het wetsvoorstel (p. 4) de mogelijkheid krijgen overeenkomstig art. 8:62 Awb te verzoeken om een niet-openbare behandeling biedt, anders dan het wetsvoorstel lijkt te doen voorkomen, maar zeer beperkt soelaas. Uit de criteria van art. 8:62 Awb blijkt dat zeer terughoudend moet worden omgegaan met de uitzonderingsmogelijkheid van dat artikel.
- 1.4. Het wetsvoorstel geeft blijk van vooringenomenheid door de vraag of het privacybelang dan wel het (maatschappelijke, algemene) belang van openbaarheid van rechtspraak in de regel zwaarder moet wegen te benaderen aan de hand van de vraag of openbaarheid een 'reële en ontoelaatbare belemmering' vormt voor belastingplichtigen om hun zaak voor te leggen aan de belastingrechter (p. 4, bovenaan). Door de afweging op die manier te benaderen wordt immers op voorhand het privacybelang zodanig ondergeschikt gemaakt aan het maatschappelijke belang dat het laatste vrijwel onontkoombaar prevaleert. Daar komt bij dat uit het wetsvoorstel niet blijkt van enig onderzoek naar de belemmeringen die belastingplichtigen zouden ervaren als belastingrechtspraak openbaar zou worden, zodat een

deugdelijke afweging niet eens plaats kan vinden. Dat de wetgever geen signalen bekend zijn dat openbaarheid van de zitting belastingplichtigen ervan weerhoudt om een fiscale boete in rechte te bestrijden is geen deugdelijk argument als daarnaar geen serieus onderzoek is gedaan.

- 1.5. Openbaarheid van rechtspraak maakt justitiabelen, in elk geval in sommige gevallen waarin persoonlijke, concurrentiegevoelige of andere vertrouwelijke cijfers of bedrijfsgegevens openbaar (kunnen) worden, ten minste terughoudend een procedure te beginnen. De keuze voor alternatieve geschilbeslechting (zoals arbitrage, bindend advies, mediation) is niet zelden mede door die terughoudendheid ingegeven. Dergelijke gegevens komen bij uitstek in fiscale procedures aan de orde en dat is juist een belangrijke reden geweest voor de tot nu toe geldende regeling dat belastingrechtspraak in beginsel niet openbaar is. Het wetsvoorstel bevat onvoldoende steekhoudende redenen om daarvan thans af te wijken.
- 1.6. Aangezien de belangstelling van derden voor zittingen in het algemeen beperkt is, mag verwacht worden dat dit niet anders zal zijn voor de belastingrechtspraak als die openbaar wordt. De kans is daarom groot dat openbaarheid van belastingrechtspraak in de praktijk niet tot belangrijke wijzigingen leidt maar dat derden pas belangstelling krijgen voor zittingen als het gaat om belastingkwesties van bekende Nederlanders of de zaak uit een ander oogpunt publicitair interessant is, dan wel derden geïnteresseerd zijn in vertrouwelijke gegevens van concurrenten/opponenten en zij die betrekkelijk anoniem (door het bijwonen van een zitting) tot zich kunnen nemen.
- 1.7. Er zijn, met andere woorden, goede redenen om op het punt van de openbaarheid onderscheid te maken tussen belastingrechtspraak en andere (met name bestuursrechtelijke en civiele) rechtspraak.
- 1.8. Bij publicatie van uitspraken laat het wetsvoorstel de privacy wel prevaleren door vast te houden aan anonimisering. De Commissie ziet vooralsnog niet in waarom de publicatie van (geanonimiseerde) uitspraken van belastingrechters geen voldoende controlemogelijkheid biedt op de kwaliteit van de rechtspraak, zeker als het niet aan het beleid van de rechtsprekende instantie zelf wordt overgelaten of tot publicatie wordt overgegaan. De mondelinge behandeling biedt maar een beperkt zicht op de (kwaliteit van de) behandeling door de belastingrechter. De uitspraak geeft (al het goed is) een genuanceerd inzicht in de overwegingen van de rechter en de motivering van de beslissing. Als die niet deugt is dat goed af te leiden uit de (geanonimiseerde) uitspraak omdat daarin de namen van de rechter staan vermeld.

2. **Het verzoek om een niet-openbare behandeling**

- 2.1. Indien de wetgever blijft bij de keuze tot wijziging van de regeling en afschaffing van art. 27c AWR, dringt de Commissie erop aan om (voor de belastingrechtspraak) de mogelijkheden tot een behandeling achter gesloten deuren voor de belastingplichtige te verruimen. Zo zou een verzoek van de belastingplichtige tot behandeling achter gesloten deuren in elk geval moeten worden toegestaan als voor of bij de zitting blijkt dat zich in de zaal onbekende of de belastingplichtige om andere redenen onwelgevallige personen bevinden die niet tot bijstand door de wederpartij (inspecteur, ontvanger, heffingsambtenaar enz.) zijn meegenomen.

3. **Geheimhoudingsplicht**

- 3.1. In het wetsvoorstel is vermeld (p. 5, onderaan) dat het kabinet er *thans* niet voor kiest de wettelijke geheimhoudingsplicht uit te breiden tot alle aanwezigen bij een openbare zitting. Daarmee maakt het kabinet duidelijk dat die mogelijkheid wel bestaat en dat het in de toekomst wel tot die uitbreiding over zou kunnen gaan. De Commissie acht zo'n uitbreiding niet mogelijk, onder meer omdat de informatie door de openbare behandeling publiek geworden is. Zij verzoekt het kabinet daarom duidelijk te maken hoe het zich zo'n uitbreiding voorstelt.

Namens de Adviescommissie Belastingrecht,
A.E.H. van der Voort Maarschalk